

MBO afgewerkte olie

Briefadvies MBO afgewerkte olie

Datum van goedkeuring **22 november 2012**

Volgnummer **2012 | 78**

Coördinator + e-mailadres **Francis Noyen, francis.noyen@minaraad.be**

Co-auteur + e-mailadres

Mevrouw Joke Schauvliege
Vlaams minister van Leefmilieu, Na-
tuur en Cultuur
Koolstraat 35
1000 Brussel

Datum **22 november 2012**
Uw referentie **K37-U-12|2022**
Onze referentie **01/L2/2012/979**
Betreft **Briefadvies MBO afgewerkte olie**

Mevrouw de Minister,

Op 29 oktober 2012 ontving de Minaraad een adviesvraag over het voorontwerp van MBO afgewerkte olie. De adviestermijn bedraagt 30 dagen.

1 Situering

In VLAREMA worden afvalstoffen, waaronder afgewerkte olie, aangewezen waarvoor een vorm van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid geldt. De uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor afgewerkte olie wordt ingevuld door middel van een aanvaardingsplicht die van kracht is geworden op 1/1/2004. Aan de aanvaardingsplicht kan worden voldaan, via een individueel afvalpreventie- en afvalbeheerplan dat door de producenten ter goedkeuring aan de OVAM wordt voorgelegd of via een milieubeleidsovereenkomst.

Voorliggend voorontwerp van milieubeleidsovereenkomst (MBO) afgewerkte olie kadert in de aanvaardingsplicht voor afgewerkte olie. De eerste MBO voor afgewerkte olie trad in werking in september 2008 en eindigde op 27 juni 2012.

Om uitvoering te geven aan de aanvaardingsplicht werd door de producenten (inclusief invoerders) het beheersorganisme Valorlub opgezet.

Uit het evaluatierapport van OVAM over de MBO afgewerkte olie uit 2010 en het jaarverslag 2011 van Valorlub blijkt:

- In 2011 werd in België ongeveer 74.209 ton olie op de markt gebracht door de deelnemers van Valorlub, waarvan bijna 5.000 ton aan huishoudelijke olie. In vergelijking met 2010 daalt het volume aan huishoudelijke olie met 3%, het volume aan professionele olie stijgt met 2%.¹
- Het potentieel aan inzamelbare olie werd in een studie van het Duitse studiebureau Consultic bepaald op 71,7% van de op de markt gebrachte hoeveelheid. Het theoretisch "potentieel" aan inzamelbare olie in België bedraagt dus 53.208 ton.
- De operatoren waarmee Valorlub een contract heeft afgesloten, hebben in 2011 45.181 ton ingezameld (inclusief 894 ton van het oliedeelte van de emulsies), wat het theoretisch inzamelpercentage op 85 % brengt. Dit is een daling t.o.v. 2010 (87,2 %)².
- In Vlaanderen is er in 2011 1.240 ton huishoudelijke en 28.253 ton professionele afgewerkte olie opgehaald. Het aandeel van Vlaanderen (t.o.v. België) bedraagt voor huishoudelijke en professionele olie respectievelijk 59% en 67%.
- In 2011 kende in totaal 94% van de ingezamelde afgewerkte olie een nuttige toepassing, zijnde 91% recyclage via regeneratie, heraffinage en hergebruik (R5 en R9) en 3% via energetische valorisatie (R1).

Belangrijkste aandachtspunten van de nieuwe ontwerp-MBO:

- Intensievere sensibilisering van de gebruiker van smeerolie, m.n. wat betreft het bestaan en de voordelen van biodegradeerbare olie.
- Het uitvoeren van een studie door de sector over de milieu-impact van biodegradeerbare olie in toepassingen met een verhoogd risico voor het milieu. Indien uit de studie blijkt dat er milieuwinst te boeken is, zullen acties worden opgezet. Ook de communicatieacties naar de consumenten zullen worden aangepast aan de studieresultaten.
- Tijdens de looptijd van deze overeenkomst wordt een studie gedaan naar nieuwe verwerkingstechnieken voor materiaalrecyclage van af-

¹ De bepaling van de op de markt gebrachte hoeveelheid in Vlaanderen gebeurt aan de hand van een overeengekomen sleutel.

² Volgens het jaarverslag is er voor die daling t.o.v. 2010 niet onmiddellijk een verklaring, tenzij er een vertragingseffect zou spelen, waarbij de stijging van de op de markt gebrachte hoeveelheden pas later een stijgend effect heeft op de ingezamelde hoeveelheden.

gewerkte olie. Dit moet toelaten om na te gaan of de verwerkingsdoelstellingen ook in de toekomst voldoende ambitieus blijven.

- Het rapporteren over de hoeveelheid op de markt gebrachte biodegradeerbare oliën van zodra deze verplichting tot rapportage is opgenomen in VLAREMA.
- Het opleggen van een jaarlijkse inzameldoelstelling van 90%³.
- Bedoeling is om, conform VLAREMA, minstens 85% van de ingezamelde afgewerkte olie te verwerken door middel van regeneratie, herraffinage of ander hergebruik.

2 Advies

2.1 Algemeen

2.1.1 Evaluatie van het instrument MBO

Naar aanleiding van de aflopende MBO ging de OVAM welk instrument het meest geschikt was om de doelstellingen voor afgewerkte olie⁴ te verwezenlijken. De onderzochte instrumenten zijn: geen stroomspecifiek beleid, een aanvaardingsplicht voor afgewerkte olie via een MBO, en het invoeren van een collectief plan.

Volgens de "evaluatie nota beleidsinstrument afgewerkte olie" is de conclusie dat de beleidsoptie aanvaardingsplicht-MBO behouden blijft. Voor een deel ligt dit aan het feit dat het Valorlub-systeem goed werkt en dat er bij de producenten, federaties en lokale overheden een groot draagvlak bestaat voor de MBO. Deze optie scoort het minst op vlak van efficiëntie want de aanvaardingsplicht met MBO is een relatief veeleisend instrument voor een stroom waarvan de inzameling en verwerking via de vrije marktwerking vermoedelijk dezelfde resultaten zou behalen. Als alternatief lijkt het scenario zonder een stroomspecifiek beleid (op termijn) het meest beloftevol.

³ Het Inzamelpercentage wordt hierbij bepaald als de verhouding van het gewicht van de ingezamelde afgewerkte olie (van jaar j) tot het gemiddelde gewicht van de inzamelbare afgewerkte olie van de afgelopen drie jaren $((\text{jaar } j + \text{jaar } j-1 + \text{jaar } j-2)/3)$.

⁴ De doelstellingen zijn: een inzameldoelstelling van 90%; het behoud van de verwerkingsdoelstellingen; en het blijven opvolgen van innovatieve verwerkingstechnieken.

De Minaraad gaat akkoord met het behoud van de optie aanvaardingsplicht-MBO ondanks het feit dat het systeem meer kost⁵ en op vlak van inzameling en verwerking vermoedelijk geen betere resultaten behaalt dan via de vrije marktwerking⁶. De raad meent dat de MBO vooral een meerwaarde kan en moet inhouden op het vlak van preventie en bewustmaking. Het is dan ook dit luik van de MBO dat bijzondere aandacht verdient. Bovendien zorgt een MBO ook voor een betere opvolging van de betrokken materiaalstroom door de overheid, hetgeen belangrijk is mocht blijken dat marktwerking op een bepaald moment niet meer zou volstaan om de milieuverantwoorde verwerking en recyclage van de afvalstroom te regelen.

2.1.2 Zorg voor een billijke vergoeding voor de lokale overheden

De producenten zijn conform het Materialendecreet verplicht om voor de inzameling van afgewerkte olie van huishoudelijke oorsprong samen te werken met de lokale overheden.

De Minaraad vraagt dat zoals bij de huidige MBO de modaliteiten van de samenwerking beschreven zouden worden in een overeenkomst tussen de producenten en de lokale besturen. De producenten dienen aan de lokale overheden een billijke vergoeding te betalen gebaseerd op een forfaitaire vergoeding voor de inzameling, afhaling en verwerking van de afgewerkte olie, eventueel verminderd met de eventuele opbrengsten verkregen uit de ingezamelde olie.

2.1.3 Streef naar een intergewestelijke afstemming

Niet enkel Vlaanderen maar ook het Brusselse en het Waalse Gewest hebben een MBO voor afvalolie. Op 27 juni 2012 eindigde zowel in Vlaanderen als in Wallonië de eerste MBO. Pas na lang onderhandelen werd in Brussel een MBO goedgekeurd en gepubliceerd (20 februari 2012). Deze MBO is gebaseerd op de bestaande MBO's in Vlaanderen en Wallonië.

De Minaraad vraagt dat binnen het Interregionaal Platform Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (IPUP) gestreefd wordt naar intergewestelijke afstemming. Er moet vooral vermeden worden dat gebruikers, tussenhandelaars en eindverkopers geconfronteerd worden met informatie en regels die in strijd zijn met elkaar en dus voor verwarring zorgen. Dit is ze-

⁵ In 2010 werden door de deelnemers van Valorlub voor ongeveer 2 miljoen euro aan milieubijdragen betaald. De overheid voorziet minder dan 1 VTE voor deze MBO.

⁶ Het Valorlub-systeem is gebaseerd op de vrije marktwerking en het gros van het budget gaat naar in ruime mate naar het vergoeden van de kosten van inzameling op de containerparken en naar sensibilisering van de gebruikers.

ker van belang voor het toepassingsgebied (welke oliën vallen onder de MBO) en de sensibiliseringsacties.

2.1.4 *Verklaar het verschil in milieubijdrage*

Om de werking te financieren int Valorlub bij de producenten een milieubijdrage bij het op de markt brengen van nieuwe olie. Valorlub streeft naar een afbouw van het eigen vermogen tot een niveau dat overeenstemt met de kost om de operationele werking gedurende een half jaar te dekken. In dit kader is de bijdrage voor huishoudelijke olie gedaald van € 0,30/liter naar € 0,28/liter in 2009 en verder verlaagd naar € 0,20/liter vanaf 2010. Vanaf 1 januari 2011 is de bijdrage voor professionele olie dan ook gehalveerd van € 0,02/liter naar € 0,01/liter⁷ ⁸.

De Minaraad vindt het positief dat de reserves deels afgebouwd worden. De milieubijdrage voor huishoudelijke olie ligt 20 maal hoger dan voor professionele olie. Een onderbouwing voor dit verschil is niet opgenomen in de MBO, de toelichting, de evaluatie of het jaarverslag. De Minaraad gaat er van uit dat dit verschil te verklaren is doordat de opbrengst van de milieubijdragen op huishoudelijke olie niet mag gebruikt worden om de kosten van professionele olie te subsidiëren, en ook niet omgekeerd. In het jaarverslag zijn de inkomsten uitgesplitst over huishoudelijke en professionele olie. De uitgaven daarentegen niet waardoor momenteel een goed overzicht ontbreekt.

2.1.5 *Blijvende inzet op preventie en bewustmaking*

De Minaraad hecht veel belang aan preventie en bewustmaking. De lokale overheden stellen een stijgend aantal meldingen van PCB-contaminaties van afgewerkte olie op containerparken vast. De raad stelt dan ook voor om in de nieuwe MBO sterk in te zetten op communicatie naar verschillende doelgroepen om PCB-contaminaties te voorkomen, zodat de kost voor de deelnemers van Valorlub voor de verwerking van verontreinigde olie kan dalen.

Hoogachtend,

Walter Roggeman

Voorzitter Minaraad

⁷ Milieubeleidsvereenkomst afgewerkte olie – Evaluatierapport 2010

⁸ De grens tussen huishoudelijke en professionele verpakkingen is vastgelegd op 25 kilogram.